

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ
А ПРАВДА
ОСВОБОДИТЬ ВАС.

ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК

ЗА НАРІД
І
ЗА ВІРУ.

THE ORTHODOX HERALD

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

РІК I.

ВІННІПЕГ, МАН., ВЕРЕСЕНЬ, 1924

ЧИСЛО 6

АРХИЕПИСКОП ІОАНН ТЕОДОРОВИЧ.

Архиепископ американський і канадський, Високопреосвященний Іоанн Теодорович, уродився в містечку Крупець (коло Радивилова), Дубенського повіта, на Волині, 26 вересня 1887 р. Син дяка.

Скінчивши духовну школу, теперішній архиепископ вступив до духовної семинарії в Житомирі. Революційний рух, що був обняв російську імперію після нещасливої для Росії війни з Японією, пірвав був в свій вир і молодого студента духовної семинарії і за се його в 1906 р. по перемозі реакції звільнено зі школи. Треба було шукати заняття. Молодий революціонер, бажаючи працювати для народу, сів до учительського іспиту і здобув становище учителя. Як учитель працював п'ять літ, після чого вступив знов в духовну семинарію і скінчив духовну освіту. 10 травня (мая) 1914 р. був рокоположений на священника. В три місяці опісля повдовів. На ту саму пору вибухла й війна. Поздовілий священник поїхав на воєнний фронт і став працювати в Червонім Хресті, як начальник відділу Червоного Хреста. На сім становищі захопила його й революція 1917 року.

З початком революції священник Теодорович був першим з духовенства, що випустив до війська на фронт: відозву, аби піддержало революцію. Коли відтак в Чернівцях заснувався перший військовий Український Клуб, священник Теодорович був одним з його членів. Літом 1917 працював як відпоручник Української Центральної Ради, організуючи на місцях її владу. По заключенню миру з Німеччиною і Австро-Угорщиною, український уряд вислав його в Австро-Угорщину, де з військово-полонених організувалася т. зв. дивізія сірожупанників. Для сірожупанників були устроєні курси українознавства і наш теперішній Архивладика викладав сірожупанникам українську історію. З сірою дивізією він і вернув на Україну в початку вересня. Се було за гетьмана Скоропадського, проти якого в два місяці опісля вибухла революція.

Священник Теодорович перейшов на службу Директорії Української Народної Республіки і був послідовно головним священником правобережного фронту, холмської групи, подільської і київської. Одним словом перебув на фронті цілу боротьбу України за самостійність. Хвиля розвалу української армії застала його хорим на тиф. Від денікінців чекала його смерть за відозву проти Денікіна, видану під його власним іменем п. з. „До синів українського народу, козаків, селян і робітників“. В горячці дістав підводу, аби від денікінців втікти, але підвода через непорозуміння попала якраз в розташування (обоз) денікінців в Брацлаві. Від смерти в денікінським таборі спасся чистим чудом. Його взяли денікінці за помершого, обрабували з усього і викинули як трупа. На те місце надійшли пізніше Галичане, які вже були злучилися з Денікіним. Найшли його, прилучили до свого обозу, як капеляна, і перевезли у Вінницю в шпиталь другого галицького корпусу.

По виході зі шпиталю священник Теодорович, не маючи певности, чи денікінці його часом не пізнають, пробрався через фронт, на польський бік. Поляки два рази його арештували і ограбили, але священник Теодорович

остаточно дістався до Кременця до єпископа Діонізія і дістав від него на кілька місяців парохію Метинці, Старо-Константинівського повіту. Звітам вислав його повітовий зїзд духовенства як свого делегата на єпархіяльний зїзд в Житомирі, звідки вислали його далше у Київ для порозуміння з Все-Українською Православною Церковною Радою. Рада вислала його з упованням організувати Велиць і Поділля для заснування Української Православної Автокефальної Церкви. По чотирох місяцях його праці на чнос московського духовенства був арештований большевиками, як „петлюрівець“. Грозив йому безсумнівний розстріл, від якого виратували його старо-константинівські Жиди. Як се сталося? В 1915 р. священник Теодорович переїздив через Старо-Константинів якраз в хвилину, коли московські салдати зачали там жидівський погром. Священник Теодорович з хрестом в руках вийшов проти салдатів і припинив погром. Жиди пригадали собі те і вставилися за ним перед чекою.

Визволений з тюрми на 4 дні перед Все-українським Церковним Собором в Києві в 1921 р. священник Теодорович все таки дістався на Собор і приймав в його нарадах діяльну участь. Коли рішено вибрати єрархію Української Православної Церкви, священник Теодорович був після о. митрополита Липківського вибраний першим кандидатом в єпископи. Призначено його на подільську єпархію і він там зараз виїхав та перебував від жовтня 1921 по Різдво 1923 р.

Як першому єпископови Української Православної Автокефальної Церкви, йому прийшлося пережити важку боротьбу з московськими єпископами. Коли єпископ Теодорович приїхав на Поділля, то за українською православною церквою було там 16 до 18 парохій, а коли виїздив до Америки, то було їх вже звиж 300. Подільський церковний собор вибрав його формально своїм єпископом з титулом Архиепископа Вінниць і Поділля. Однак не довго судилося йому бути на Поділлю після сего собору.

Американські Українці звернулися рік тому до митрополита Липківського з просьбою, щоби прислав до Америки єпископа, який попровадивби українську православну церкву в Америці і Церковна Рада признала подільського та винницького архиепископа найвідповіднішим кандидатом для сего. На третій день Різдва Христового 1923 р. архиепископ Теодорович виїхав в подорож і прибув до Нью Йорку 13 лютого 1924 р. В Америці обїхав більших 26 парохій, після чого відбувся церковний собор в Нью-Йорку на 11 і 12 червня, який прийняв архиепископа Теодоровича формально за Владику для Америки. Те саме зробили в місяць опісля канадські Українці, приймаючи його на соборі в Йорктоні 16 липня за свого Владику.

